

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Konfesionalne postave v gospodski zbornici

avstrijskega državnega zbora so bile v petek in saboto predmet viharne velike debat, kakoršne morejo le nastati, ako so tako načelna vprašanja na dnevnem redu, kakor so konfesionalne postave. Zbrali so se bili škofje, katerih sicer nij v zborni, da bi branili svoj dobiček s tem, da „vero“ kot ščit na svoje stanovske privilegije pokrivajo, bogi za izgovor jemljó, kjer le posvetna stvar odločilna. Prišel je bil tudi stari reakcionar Leo Thun s svojci.

Zbornica je bila polna poslušalcev. Predmet prva izmed konfesionalnih postav, namreč uredjenje vnanjih razmer katoliške cerkve. Poročevalca bereta svoji poročili. Manjina predlaga po grofu Falkenhaynu, naj se preide na dnevni red, t. j. naj se konfesionalna postava zavrže. Ta govornik pravi, da nij za državno cerkev, in tako namerava ta postava narediti, kakor se njemu zdi.

Kardinal Rauscher strastno napada Prusijo in svobodno Švajco, ker obe državi hočeti, da bi cerkev tudi narodna bila. (Kak greh! Ur.). Potem napada nemške profesorje, ker baje z znanostjo pomagajo pri „preganjanji“ cerkve. Italija in Nemčija je imela vsaj eno korist iz tega preganjanja, namreč narodno zedinjenje; Avstrija pa ne bo imela ničesa. Prusija se bode še pokorila. „Nij misliti, da bi se kak fajmošter v agitacijo spustil, zoper katero nij uže postave. Ako se stvar mirno in nepristransko pregleda, pravi kardinal Rauscher sam — pokaže se, da ta postava ima malo več v sebi, kakor kar je vladi uže iz dozdanih postav osigurjeno. (Čemu se torej klerikalci toliko togotite, ščujete in

trudite? Ur.) — Državni zbor je do zdaj svetinje prebivalstva v škodo deval, za to ga neki katoličanje odpraviti želé. Če se pa ta postava zavrže, obeta Rauscher, da se bo število sovražnikov drž. zbora zmanjšalo.

Vitez Tschabuschnigg bivši minister govori za postavo. On pravi: Država in cerkev sta dva zavoda, ki sta človeško družbo organizirala. Vsak ima svoj delokrog. Kakor se pobožnost ne more deliti v republikansko in monarhično, ali v ogersko in avstrijsko pobožnost, tako tudi država ne sme nobene vere izpoznavati, ona mora biti brez vere. Država vnanje svoje sovražnike odbija z vojsko, notranje s postavo. Da si se mu te postave še pomanjkljive zde, bode vendar za nje glasoval.

Kardinal Tarnoczy pravi, da le za to govori ker kot škof mora. Pravi, da je ta zakonska osnova nekatoliška, ker ne najde v njej principa, da je cerkev od bogi. Tudi pravična nij, ker taji veljavnost konkordatovo.

Vitez v. Arneth govori za postavo s stališča katolika. On protestira, da se stvar zavija tako kakor da bi šlo za vero ali nevero. Ako se vedno katolicizem nasproti protestantizmu ponavlja, vpraša on: kateri pameten človek ne bode denes zaničeval grdobije in hudobije, ki so se godile v imenu in pod varstvom katoliške cerkve, da bi se mesta in dežele v katolicizmu ohranile? Isto tako je tudi protestantizem svoje protivnike zatiral. Nobene črke nij v tej postavi, ki bi verski nauk žalila ali katoliško cerkev. O cerkvi pa imamo tudi mi posvetni (laji) govoriti, ker škofje in duhovni so zavoljo nas posvetnih (lajev) ne pa posvetni zavoljo škofov in duhovnov. Pač res ne morem tajiti, da nositelji cerkvene oblasti v zadnjih stoletjih narobe mislijo, ker so po-

zabili besede izveličarjeve: „vi nemate gospodariti kakor kralji, hlapci vseh imate biti.“ A nosilci cerkvene oblasti so se navadili po svoji volji nad nami vladati hoteti. Potem Arneth citira škofa Sailerja iz Regensburga, ki je pisal: Hierarhija hvala bogu še nij cerkev. Ona, ki se daje več od nečimurnosti, nego od duha Kristovega voditi mora poginiti. Govornik navaja dalje še več katoliških avtoritet, ki državi priznavajo pravo, da si svoje razmere k cerkvi po duhu novega časa uredi. Škofje naj mir delajo a ne ščujejo, kakor se zdaj godi. Ker je kardinal Rauscher prej rekel, da bi se duhovni ne smeli mešati v politične agitacije — pravi Arneth, da od tistega časa, ko se bodo duhovniki tega zlatega pravila poprijeli, potem bi te postave niti treba ne bilo. Govornik potem brani cesarja Jožefa, omenja Marije Terezije in Kaunitza, ki so enake cerkvene reforme delali ob času, ko je Avstrija velika bila.

Kardinal Schwarzenberg ponavlja klerikalne ugovore zoper postavo. On se boji, da bode fajmošter državni uradnik postal, da cerkev ne bo več samostalna.

Dvorski svetnik Neumann polemizira proti škofom in se izreka za postavo.

Škof Gasser govori proti postavi. Njemu so celo „konfesijonslozne“ države Amerika in Belgija všeč, torej se ta mož ne slaga z našim Lukežem. Sicer pak liberalizem in postavo ostro črez zobe vleče.

Vitez Hüfler, tist historik, katerega puhlost je Palacky uže večkrat dokazal, oglasi se za postavo, a govori tako zmedeno, da je bilo bolje „proti“, nego „za“.

Škof Wiery je govoril menda samo da je eden več govoril, ker nij se mu posrečilo, ni ene nove misli iznajti.

Listek.

Coprnice.

(Po J. Scherru.)

Zgodovina je polna solz in najžalostnejše dogodbe ima tedaj zapisati, kadar razpravlja razvoj verske ideje. Nobeden povod nij ljudij več izbesnil, kakor boj za bogove. Tu je bila najlepša navdušenost, katera more človeško srce navdahniti, spojena z najgršimi nagibi in strastmi in v morji krvi se je škrlaten plašč vere rudečil.

Ali kar je človeška besnost in fanatizem, v svesti si ali v nevednosti grešil, najgnjusnejše in strašnejše dognal je glede čarovnic ali coprnice in njih obsojevanja. Najskrajniša neumnost in budalost, radost nad usmrtenjem in preračunajoči možgani združili so se v delovanje, katerega rezultati polnijo najturbnejše strani svetovne zgodovine. Človek

pogledavši to peklensko sliko in postavši zraven babjevstvo današnjega veka, sleparstva z magnetizmom, prevrat „učenosti“ do srednjeveške verske neumnosti, s kratka celo demonologijo nespametnosti, pridigovano s prižnic in kateder, bi radi izdahnoli, da zgodovina ničesar ne uči. In vendar smo v zadnjih sto letih naprej korakali: vsaj se ne požigajo več coprnice. Tudi bode gotovo čas prišel, v katerem bodo profesorji, konsistorijalni svetovalci in novinarji nazadnjaštva našega časa ravno tako kulturhistoriku kot „bivše stvari“ v roke prišli, kakor sodniki coprnice nekdanjih časov, le s tem razločkom, da se le-ti ne bodo pogledavali se strahom ampak s smehom, ker naj se denašnji apostoli nazadnjaštva še tako grozne delajo, oni so in ostanejo smešne šleve, in šemarenje à la Torquignada ali Calvin jim tako komično pristuje, da se krohot bodočega stoletja uže zdaj o njih čuje.

Seveda črna nit budalosti se ne bode nikdar iz človeškega razvijanja izgubila in tudi bodočnost bode imela kako species nevercev in sodnikov coprnice, kateri se ne bodo zasmehovali, ker v vsakem času imajo ljudje neumnost očkav za smešno, svojo pak za častljivo. Ali naš nalog nij, o sedajnosti moralizirati in sanje o prihodnosti plesti, ampak le v prošlost gledati in tako hočemo govoriti o coprnica, glede katerih se je največja krivica, najnemarniša grdoba in najhujši žal ženskemu spolu storil. Žalostno je ali povedati se mora, da se je naša domovina posebno pred drugimi deželami v tem odlikovala, grozno blaznost obsojevanja coprnice prav metodično in vstrajno opravljati. Vera na hudiča je toliko uničila čast do ženskega spola, ki je v času paganstva v Indoevropskih živela, da so naši pradedje reč kakor mogočo, da kakor resnično mislili, da žena, dekle za spolski objem grdega kozla

Potem je bila seja končana. V seji soboto 11. aprila so govorili dalje mariborski škof Stepischnegg, Hye, knez Czartoriski, grof Hartig, knez Windischgrätz, grof Anton Auersperg, Leo Thun in Lichtenfels. Te govore v izpisku prinesemo v prihodnjem listu.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. aprila.

V **državnem zboru** se je v soboto nesreča prigodila baronu Lichtenfelsu. Proti koncu govora mu je namreč slabo prišlo in rekel je: gospodje, prosim za odpusčenje, moja bolehnost mi ne da dalje govoriti. Precej po teh besedah se je zgrudil v omedlevico. Predsednik Karel Auersperg in direktor stenografov ga neseta iz zbornice v stransko sobo, kjer se je bolnik zopet okrevaj, da se je mogel domov odpeljati. — Denes bode govoril še referent večine in manjšine in minister Stremayer, potem bode glasovanje. Upati je, da je večina za sprejetje konfesionalne postave uže zdaj gotova.

Iz **Prage** se poroča, da je bil urednik „Politike“ iz zapora pritiran pred praško deželno sodnijo za končno obravnavo, ki bode jutri v torek. —

V Pelznu, poleg Prage največjem češkem mestu si nemškutarska stranka vse prizadeva, da bi češke narodnjake iz mestnega zbora vrgla in svoje postavila, kakor se je uže davno to enaki stranki v Ljubljani posrečilo.

Vnanje države.

Na dan devetinpetdesete obletnice povzdignjenja **Srbije**, pod Milošem Obrenovičem je stopila postava o odpravljenji palice v veljavo. Glede obiska kneza Milana pri njegovem sucerenu je baje zadnji rekel: da bode svojega gosta najbrže z malim Zvornikom iznenadil. Kneževa navzočnost v Carigradu se računi na šest dni, cel čas potovanja na štirinajst. Pozneje, bržkone v juniji, odide knez v Berlin, od tam najbrže v toplice na Francosko, in se bode čez Rim vrnil. Knez je uže lansko leto hotel Viktorju Emanuelu pokloniti se, pa se nij mogel. Eventuelno popotovanje v London in Peterburg je še samo plan, ki se to poletje teško uresniči.

Oficijozni listi **francoski** morajo zdaj končno obstati, da je Rochefort zares ušel. 11. t. m. se je odpeljal s svojimi tovariši iz Sidneya proti Evropi. A kakor se zdaj vidi, francoska vlada niti pol ure nij dvomila, da Rochefort ne bil ušel. Broglie se je bál interpelacije, zato je vodil za nos javno menjenje. Se ve da, toliko srčen nij bil, da bi bil dal vest o ubegu proglasiti za napáčno, objavil je le, da ni gotova.

Sè **Španjskega** nij prišlo nobene posebne novice. Severná armada je dobila 20 topov na pomoč. Da je za generalnega kapitana na Kubi imenovan mlajši Concha, zaradi tega je velika razburjenost. Španjci, to je Kubanci, ki španjski mislijo, se jako potegujejo zanj, in oni imajo vse časnike v oblasti. Concha je zadnje upanje ultrov, in če on upora ne zatre, morajo Španjci insurgentom prepustiti borišče. Zato pa je zmerna stranka odločno proti temu imenovanju.

Dopisi.

Iz **Metlike** 9. aprila. [Izv. dopis.]

Kljubu vsem protinarodnim oviram, se je vendar velikonočni ponedeljek, t. j. 6. aprila t. l. veselica v naši čitalnici dobro izvršila. Postavili smo bili v program tudi opombo, da se bodo pri oni priliki prostovoljni doneski za „narodni dom“ v Novem mestu nabirali. To je nekatere gospode jako razdražilo, češ, da naj čitalnica za sebe najprej skrbi, potlej še le za druge, in celo izostali so tisti večer, da ne bi se udeležili radodarnosti rodoljubov. Vsepeh nabiranja dobrovoljnih doneskov je bil poleg naših okolščin jako dober. Po odbitih neobhodnih stroških je ostalo čistega denarja 22 gl. 46 kr., kateri se bodo odmah predsedništvu novomeške čitalnice za narodni dom odposlali. — K temu dobremu vspehu je največ pripomogel pevski zbor iz Černomlja. — Moramo reči, da je svojo nalogo izvrstno rešil in iskrena hvala naj mu bo tu izrečena. Tist večer se je tudi predstavljala dramska igra „Doktor Robin“ in „domači prepir.“ G. mladi Kuralt, gospodična Fani Zoretich, g. Žiga Kentner, g. mladi Sturm in gospodična Fani Sturm, so svoje naloge izvrstno izpolnili. — Priznavati se mora, da eden kot drugi teh igralcev so z veseljem in veliko marljivostjo svoje naloge rešili, in srčna zahvala naj jim bo za to izrečena. — Narodna zabava je trajala do belega dne in bode v dobrem spominu vseh obiskalcev, katerih je nepričakano veliko bilo — ostala. Tako hočemo na narodnem polji še naprej delati, ako bog dade srečo in stanovito srce junaske. — Naj bi to delovanje izbudilo tudi narodni duh drugih čitalnic in naj bi i one blagovolile za „narodni dom“ v Novem mestu za materialno podporo po mogočnosti pri pomoči.

Iz **Gornjega grada** na slov. Štajerskem 10. aprila [Izv. dop.] Na velikonočni ponedeljek smo imeli, kakor se je uže v štev. 72 Vašega preценjenega dnevnika naznanilo, v tukajšnji graščini veselico s predstavljenjem veselih iger „Župan“ in „Dvojboj“. Vsi diletantje so svoje naloge vrlo dobro rešili. Bilo je čez dve sto poslušalcev navzočnih, ki so se od vseh krajev gornje Savine v naš kraj potrudili.

Kakor znano, je bil ta dan tudi v Mozirji o hranilnici pogovor v shodu, kateremu je naš vrli poslanec g. dr. Vošnjak predsedoval. Tudi lepo število naših tržanov se je tega shoda udeležilo.

Proti poluosmém pa so gg. Mozirjani in Gornjegradci dr. Vošnjaka pripeljali v naš trg. Bil je sè streljanjem in navdušenimi „živio“-klici pozdravljen.

Po dovršenih igrah se je mnogo gospodov pri g. Spende-tu zbralo. Napivalo se je g. dr. Vošnjaku, kot izvrstnemu in iskrenemu narodnjaku, ki je v državnem zboru možato zahteval naše narodne pravice. Živahni „živio“ i „na zdar“ se je sè streljanjem družil. *) V lepem govoru je g. dr. Vošnjak razložil nekaj točk konfesionalnih postav, ter pokazal, da niso nikakor prenapete in obrnene proti veri. Navzočni so odobravalij njegov govor. Zabavali smo se do pozne noči. Ponosni moramo biti mi Savinčani, da imamo takega rojaka, ki se pri vsakej priliki krepko in možato poteguje za naš mili slovenski jezik.

Iz **Hrvatskega** 11. apr. [Izv. dop.] V politiki je pri nās denes precej tiho. Za nas, po mnogoletnej borbi utrjene in izbegane, je ta tihota jako dobrodajna. Naši vnanji in notranji sovražniki, Magjari in Magjaroni, onemogli so. Na politične areni nema naš narod denes nobenega nasprotnika več. Zato se je mogla vsa naša delavnost na polje notranje uredbe prenesti, na katerem je še toliko zanemarjenega! Naša vlada izdeluje eno zakonsko osnovo za drugo, in ena je od druge važnejša in potrebnejša. Napaka je samo v tem, da naš sabor ne more zborovati, kakor bi vlada rada imela. Mi uže komaj čakamo, da bi ogerski državni sabor skoraj odgodil se, da bi mogel potem naš sabor skupaj priti, ki more tako rekoč

*) Mladi pevci so mu napravili podoknico, katero so vsi navzoči pazljivo in z velikim veseljem poslušali.

vse da, kar se zove čednost sramožljivost in sveto.

Težavno je, na velikem polji človeške neumnosti kaj najti, kar bi se tej neumni priprostosti kristijansko-teoloģične fantazije primerjati dalo.

Vera na vraže in coprnije bila je del srednjeveškega kristjanstva. Bila je ta vera logična doslednost vere na naprotivnega boga, na hudiča.

Dobro in zlo, ustvarjenje in razrušitev, čednost in greh, resnica in laž, duh in materija, svetloba in tma, Ormuzd in Ahriman, bog in satan — tečaja, v katerih se verska ideja v onem času suče in katera sta določevala skoraj v vseh religioznych sistemih.

K sliki skupnega zastopnika hudičevih lastnosti, k sliki vrhovnega vraga podale so posamezne barve orijentalne religije, grškorimljanska, germanska — keltiška — slovanska. Neki teologi napravili so iz veli-

cega „Pana“ velicega kozla = hudiča, povečšaje grde lastnosti prvega in sicer z doslednostjo, ker so sploh naravo grešno smatrali ter tukajšnje življenje nasproti onkrajnemu kot ničlo in puhlost postavljali.

Vsakdo ve, da je bilo srednjeveško mišljenje določeno in pogojeno po nasprotji boga in hudiča. V sredini svetov visi po mislih tedajnega časa zemlja, okolo katere se solnce, mesec in pet planetov kot sedem nebes, eno nad drugim suče. Na sedmerimi nebesi širi se osma sfera, v kateri so druge zvezde pripete, nad osmo deveta in še le v deseti (empyreum) kraljuje bog oče in sin in od zveličanih največ zveličani, drugi zveličani so razdeljeni po njihovih zaslugah v drugih 9. nebesih. Nasproti domovju bogov, angeljev in zveličanih, je pekel, kateri se v središči zemlje nahaja, škrtu in njegovemu dvoru in prokletim dušam v stanovanje.

Misel, da bogu hudič, nebu peklo na-

sprotuje, pouzročila je, da je svet verjel da je poln hudičev. Vsaka hudobija na zemlji, vsako fizično in moralično zlo razlagalo se je po tem, da hudič, sovražnik boga, zmiraj na razširjenje svojega kraljevstva misli. Resultat tega množenja hudičevih državljanov bilo je v prvo obsedenje po hudiču resp. po njegovih duhovih boleznih, katere nevednost ljudij in zdravništva nij ločiti mogla, postavile so se hudiču na račun.

Tako je nastal tudi eksorcizem, po katerem se je zlodju njegovo rokodelstvo vstavljalo.

Bog inspirira svoje privržence, hudič jih ima v posesti. — Drug rezultat božjega in hudičevega kraljestva bila je copernija. Bog in vrag segata oba v naravne zakone ter je spreminjata. Ali bog je legitimen, zlodej illegitimen gospodar narave in zarad tega je hudičeva coprnija le travestija božjih čudežev. Ta razlika je tudi v dejanjih obeh

samo v interkalarjih ogerskega sabora zborovati. — Pred vsem drugim ste denes dve zadevi, kateri naše občinstvo zanimata in ti ste: oživetvorenje našega vseučilišča in vtelovljenje poprejšnje vojne krajine v mater - zemljo. Odkar je naše vseučilišče v zadnjo fazo svojega oživetvorenja stopilo, prihajajo zopet obilnejše dobrovoljni prinesci v vseučiliščni zaklad, kateri ima uže čez 350.000 kapitala. Imenovanje prvih devet vseučiliščnih profesorjev pričakuje se vsak dan. Obžalovati je, da dr. Rački, dr. Bogišić in Jagić niso mogli, ali niso hoteli ponujene njim profesure na našem vseučilišču sprejeti. Njih imena bi bila naše vseučilišče visoko v glasu povzdignila. Iz prvine se ti učenjaki skoro ne bodo mogli nadomestiti. — Sedaj je samo še vprašanje: koliko bo naše vseučilišče slušateljev imelo? Tres faciunt collegium se menda ne bo na našem vseučilišču na ruglo postavilo! Naše hrvatske in slavonske gimnazije Zagrebška, Varaždinska, Oseška, Požeška, Karlovška, Reška, Senjska in v Vinokovcih bodo svoje abiturijente gotovo vse v Zagreb poslale. Isto tako nadajamo se tudi srbske omladine iz Bačke in Banata. Iz Dalmacije pričakujemo vsaj dobro polovico tamošnjih abiturijentov, in ravno toliko tudi iz slovenskih gimnazij. Dobro bi bilo, če bi uže zdaj narodni profesorji na slovenskih gimnazijah abiturijente za naše vseučilišče pridobiti se prizadevali.

Za slovenske dijake je Zagreb gotovo boljše priročen nego katero bodi avstrijsko vseučilišče. Manje slušateljev pričakujemo iz srbske kneževine, iz Bosne, Bolgarske in Črnogore, dasiravno čisto brez njih naše vseučilišče tudi ne bo. — Vprašanje razvojničene krajine v mater zemljo zapelo je baje na poravnani finančnih zadev med našo in ogersko vlado. Te potežkoče pa niso principijelne, nego samo tehnične, one sicer zavirajo čem prejšnjo izvedenje utelovljenja, zaobrnile ali celo zaostavile končno utelovljenje pa ne bodo.

Po dolgej jesenskej in zimskej suši dobili smo vendar enkrat toliko zaželeni dež, ki našim setvam kaj dobro dene.

Domače stvari.

— (Narodnim svobodomiselnim volilcem) II. volilnega reda priporočamo

privržencev, ki tudi, pa po pooblastilu, v naravo segajo, in sveti ljudje delajo čudeže, coperniki in copernice pa coprajo. Čudeževati je legitimno in zaslužno, copranje pak pregrešno in kaznovanja vredno, ker: „copernice ne smeš živeti pustiti!“ stoji uže v mozaičnih postavah (Mos. II. 22. 18.). Hudič v vednem boji zoper božje kraljestvo, išče privržencev, podaja svojo coperniško moč človekom, seveda ne brez odškodnine, ker copernice se morajo bogu odpovedovati in kralju pekla dušo zastaviti, in na tem temelji je vsa „črna šola.“ V inventar te šole spadajo vse norosti v vražah, copernicah; v njem se najde misel rudečega mleka, ponočnih duhov, misel, da more človek veter ali točo delati, ali z mlado leskovo šibo zaklad najti, s kratka vsi monstri domišljije, ki še denes med ljudstvom živé, katerim se še daje vera, ker človek ne živi samo ob kruhu, ampak tudi ob iluzijah in

naj se denes volitve v mestni zbor udeležijo. Ker narodna stranka nij svojih kandidatov postavila, priporočamo sledečo listo kandidatov, ki so jo neodvisni meščanje postavili: Kaltenegger, Bürger, Alfred Hartman in Teodor Tschinkel. — Naj gre vsak naše liberalno-narodne stranke volit, ki hoče pomagati, da izpadeta dva birokrata kakor sta Laschan in Zhuber.

— (G. korar Zupan) je bil te dni pred ljubljansko sodnijo obsojen zavoljo razžaljenja česti na 20 gld. globe.

— (P. v. Radič) znani nekdanji urednik „Triglava“, je tako presrečen, da je dobil perzijski solnčni in levovi orden. Zavidajte ga vi, o g. Costa.

— (Imenovanja). Finančni svetovalec Jama v Ljubljani je imenovan za višje finančnega svetovalca v Gradec. — Nekov Fischer, gotovo trd Nemec, pa pride za finančnega svetovalca v Ljubljano. — G. Ertl pak je postal finančni svetovalec in davkarski administrator v Gradcu.

— (Hitri psihiatri) so pač neki zdravniki v Ljubljani. V pol ure so te dni diagnosticirali necega človeka, da je blazen in mu tako vse državljanske pravice vzeli. Drugod baje take važne reči pazljiveje delajo in prej kaj opazujejo, a g. Keesbacherju tega nij tako treba.

— (Tatvina). Pretečeni teden sta dva tatova čez streho prišla v botanični vrt in tam pokrala mnogo mladih sadnih dreves. Posrečilo se je tatove precej ugrabiti in tudi drevesca, ki sta jih nekemu ljubljanskemu posestniku prodala nazaj dobiti. Tatova so izročili sodniji. —o—

— (Surovost). Veliki ponedeljek zvečer so na Viču pri Ljubljani falotje napali neko žensko, (ki sicer tudi nij dosti prida) in tako z njo ravnali, ka v solidnem društvu nij mogoče povedati. Oškodovana je prenešana v bolnico.

— (V Idriji) bodo morali, kakor čujemo, letošnje poletje prenehati z izdelovanjem živega srebra. Bivši ljubljanski profesor Perger je namreč uže lansko leto kemično dokazal, da je vsa zemlja v idrijski okolici sè živim srebrom tako močno impregnirana, da se ga cela 2% nahaja v njej. Vsled tega so tudi zelišča strupena tako, da živina svoj telesni sad abortira ter kmetu s tem veliko škodo dela. Ministerstvo je sestavilo posebno komisijo, ki je to stvar preiskavala.

zraven je ljudska domišljija zmiraj več temno kakor pa svetlo stran narave obdelavala.

Cerkev je uže zgodom kaznovala copernijstvo. Ona je tako-le mislila: coperniki in copernice so se hudiču zapisali, s tem so krstno obljubo preklicali, torej so nejeverniki, torej smrti zapadli, t. j. požigati se morajo, ker „cerkev ne preliha krvi“ (ecclesia non sinit sanguinem?).

V hirarhičnih očeh bila je copernija in neverništvo eno in isto, to je pokazala hierarhija v preganjanju Waldencev, katerim je natvezala, da pri svojih verskih opravilih s hudičem v podobi kozla ali mačke raznovrstne neugodnosti uganjajo. Te papeževe domišljije čuden komad v začetku 13. stoletja, bil je v 15., 16., 17. stoletju podloga razcvetenemu coperniškem sabavtu (Synagoga diabolica), vrhuncu bedastva. Da so se za izvrševalce tega bedastega kulta večji delj žene jemale, nij v tem iskati, da so

Komisija je trjenje prof. Pergerja potrdila. Zatorej bodo letos postavili peči po novi sistemi, da živo srebro mej izdelovanjem ne bode moglo izpuhtovati ter zemljo strupiti. —o—

— (Koze) v fari Horjul, blizu Polhovega gradca je od 1. januarja t. l. umrlo 53 ljudi na kozah in tifusu. Veliki pondeljek jih naenkrat ležalo 7 v mrtvašnici. Med umrlimi je 7 zakonskih parov. Fara šteje 1200 prebivalcev in umrje jih sicer le po 20 do 24 na leto. —o—

— (Iz murskega polja pri Ljutomeru) se nam piše: 8. t. m. v jutro je v Ilijaševcih kmetu Ferencu vse poslopje pogorelo. Poškodovani nij bil zavarovan. Užgal je prè nekdo zaradi sovraštva. — Na polji se pri nas lepo kaže, mišij nij več mnogo, nadajamo se dobre letine. — Ljudij je baje neizmerna množina bolnih; na srečo imamo jako umnega in marljivega zdravnika g. A. F. kateri je i svobodomiselni mož, slava mu! — Tudi osepnice (koze) so Križevcih začele razsajati.

Razne vesti.

* (Santa Cruz) je moral v Bayonneu na Francoskem, kjer so ga vjeli, pred sodišče stopiti. Od kriminalnih obtoženj je sicer osvoboden, a zapodili so ga iz Francoskega, da bo zdaj v Belgiji svoje žegnano delovanje nadaljeval. Ko bi bil Santa Cruz kot „rudečkar“ doprinesel svoja krvava zločinstva, bi ga bila vsa sveta čeda klela. Zdaj pa, ko je fajmošter papeževe cerkve, mu nihče ničesa ne reče.

* (Roža Šandor) oni glasoviti junak ogerskih pust je, kakor pišejo magjarski listovi, 30. marca bil od kraljevskega prizivnega sodišča obsojen na smrt.

* (Morilka Rus), ki je pred nekaj časom ubila svojo gospo, je vprašala policaja, ki jo je k dunajski deželni sodniji gnal, koliko da misli, da bo dobila. Policaj odgovori: „Najbrže 20 let.“ „Dvajset let!“ vsklikne ona — to je veliko! No, pa saj sem še le 19 let stara; čez dvajset let, ko iz ječe pridem, bodem 39; takrat vse eno še lehko kaj začnem.

Javna zahvala.

Slavni odbor narodne čitalnice v Rojanu blagovolil je nam poslati 100 gold. kot dohodek „besede“, katero je napravilo omenjeno narodno društvo v nedeljo 29. marca t. l. na korist našemu „narodnemu domu“. Slavna čitalnica rojanska je stopila s tem v kolo ustanovnikov „narodnega doma“ novomeškega.

coperništva sodniki nad slabotnim ženstvom lože nadvladali, kakor nad možmi, nego motiv temu leži drugje. Uže grški humorist Lukian in rimljanska satirika Horac in Juvenal dajeta nekaterim ženam posebna imena: striges, sagae, veneficae, lamiae, in posebne coperniške lastnosti in posebno pečanje s trupom. Uže v starih časih so se žene za to opravilo sposobnejše od mož spoznavale, in ravno tako za copernijo, ker v njej tiči nekaj skrivnega, tihega, skritega, fantazijo in večjo nervoznost žen vabljivega. Na vse to je se prišla židovsko in sredovečna teologija, v kateri in po kateri je ženska „posoda greha in grdobe“ (sicer glavni argument za celibat duhovnov), ker po njej je greh prišel v svet in zarad tega je po mislih „cerkvenih očetov“ hudičevemu vplivu boljše podvržena.

(Dalje prihodnjič.)

